

БЕЗПЕРЕРВНА ОСВІТА ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ

НАУКОВІ СТАТТІ, ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
ТА ІНШІ МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

16 грудня 2021 року

Тернопіль 2021

УДК 08:37 (477)
Б 39

Б 39 Безперервна освіта як пріоритетний напрямок підвищення професійної компетентності фахівців (м. Тернопіль, Україна, 16 грудня 2021 року). Науковий, методичний, інформаційний збірник Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти / Редколегія: О. М. Петровський, В. С. Мисик, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, Т. В. Магера, А. Janowski, Ф. І. Полянський, Г. І. Герасимчук, Н. Б. Стрийвус. Тернопіль: ТОКІППО, 2021. 437 с.

У збірнику публікуються наукові статті, тези доповідей та інші матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Безперервна освіта як пріоритетний напрямок підвищення професійної компетентності фахівців», проведеної на базі Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти 16 грудня 2021 р.

Усі матеріали збірника подаються у редакції авторів. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори.

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти
(протокол № 7 від 28 грудня 2021 р.)*

УДК 08: 37 (477)

©Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти, 2021

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

НАУКОВИЙ, МЕТОДИЧНИЙ, ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЗБІРНИК

**НАУКОВІ СТАТТІ, ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ ТА ІНШІ МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**БЕЗПЕРЕРВНА ОСВІТА ЯК
ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК
ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ**

16 грудня 2021 року

З М І С Т

<i>Петровський О. М.</i> Вітальне слово.....	с.9
<i>Зварич Г. В.</i> Вітальне слово.....	с.10
<i>Полянський Ф. І.</i> Вітальне слово.....	с.11
<i>Адамець Л. О.</i> Використання творчого доробку Василя Сухомлинського для формування компетентної особистості.....	с.12
<i>Адамович Х. С., Вацеба В. Я.</i> Проблеми збалансованого природокористування.....	с.17
<i>Аносова А. В.</i> Професійний стандарт керівника закладу загальної середньої освіти як інструмент його професійного розвитку.....	с.19
<i>Бабійчук Т. В.</i> Становлення громадянина або читаємо «Оповідання по-бердичівськи» Віктора Коржука.....	с.25
<i>Бирка М. Ф.</i> Самоосвітня діяльність як детермінанта неперервності професійного розвитку вчителя.....	с.30
<i>Бірченко О. М., Мкртічян О. А.</i> Комунікативна підготовка майбутніх вихователів у ЗВО.....	с.33
<i>Блінніков Г. П., Підгайчук С. Я., Шевчук В. М., Валько В. В.</i> Екологічні аспекти використання різних видів паливних ресурсів.....	с.36
<i>Бляхарський О. В.</i> Проблема підготовки майбутнього вчителя до забезпечення наступності навчання дітей.....	с.38
<i>Борак І. В.</i> Формування комунікативної компетентності майбутніх фельдшерів шляхом використання ІКТ у процесі вивчення математики... ..	с.44
<i>Борак Н. О.</i> Інтерактивні методи навчання граматики на заняттях із французької мови у вищому навчальному закладі.....	с.47
<i>Брайко Ю. І.</i> Вивчення особливостей блогінгу в педагогічних закладах вищої освіти.....	с.52
<i>Буда В. А.</i> Проблема класифікації фразеологізмів.....	с.55
<i>Будко О. А., Алексєєва Ю. А.</i> Психологічні аспекти вивчення мотивації успіху в дорослому віці.....	с.59
<i>Булах І. О., Іванцова Н. Б.</i> Тренінгові заняття на вироблення життєвих цілей із розвитку психологічної безпеки військовослужбовців.....	с.62
<i>Бушуєва Т. В., Авер'янова А. М.</i> Динаміка розвитку уваги сучасних школярів.....	с.66
<i>Вавренюк М. М., Вацеба В. Я.</i> Екологічна відповідальність підприємства в системі управлінських рішень.....	с.71
<i>Вахрушова О. Р., Стрельніков В. Ю.</i> Ефективне проектування мотиваційного компонента технології підготовки менеджерів.....	с.75
<i>Вацеба В. Я.</i> Предмет історичної науки та характерні риси історичного пізнання.....	с.80
<i>Великанович А. А., Сеньовська Н. Л.</i> Булінг в учнівському середовищі: що має робити педагог.....	с.82

Вербина Ю. В. Педагогічні детермінанти готовності дошкільників до навчання у школі.....	с.86
Вінник Н. Д. Морально-духовне становлення студентів: теоретичний аспект.....	с.91
Воляннюк Б. О. Лавровий вінок хору села Острів.....	с.95
Гайдученко В. І. Проблема розвитку в учнів початкової школи навичок взаємодії з однолітками в процесі художньо-естетичної діяльності.....	с.101
Галатюк М. Ю. Спортивно-орієнтовані фітнес-технології розвитку спортивної культури майбутніх фахівців фізичного виховання.....	с.104
Галатюк Ю. М., Галатюк Т. Ю. Гуманізація природничої освіти у Новій українській школі.....	с.108
Гаряча С. А. Розвиток емоційно-етичної компетентності як складової професійного стандарту учителя.....	с.112
Гнатуш М. Б., Груць Г. М. Особливості формування організаційної культури ЗЗСО.....	с.119
Грибенко О. М. Розбудова судової системи України за часи Української Центральної Ради (червень 1917 – квітень 1918 рр.). Історичний аспект...	с.124
Григорчук А. Р., Сеньовська Н. Л. Як не стати булером: поради вчителя..	с.129
Гринюка Б. М. Культурно-просвітницька діяльність клубів сіл Коцюбинці, Чагарі та Ліски в ХХ – на початку ХХІ ст.....	с.132
Грицька-Анненкова М. І., Терещенко Л.В. Використання гаджетів на заняттях з польської мови у процесі засвоєння лексичних одиниць і фразеологічних зворотів.....	с.145
Груць Г. М. Фахова мобільність як засада особистісного розвитку педагога.....	с.149
Гуцало Т. А. Система роботи з молодими педагогами в закладі позашкільної освіти (з досвіду роботи Тернопільського обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді).....	с.154
Дерев'яна Т. Р. Сучасні педагогічні технології для організації дистанційного та змішаного навчання.....	с.159
Дишкант О. Р., Шинкаренко І. О. Вплив епідемії корона вірусу на свідомість громадян.....	с.162
Дишлева І. М. Розвиток професійної компетентності педагогічних працівників Нової української школи в умовах реалізації державного стандарту початкової освіти.....	с.166
Долінська Л. П., Сеньовська Н. Л. Шляхи запобігання наркоманії та алкоголізму в середовищі підлітків.....	с.171
Доміловська Ю. Д., Смоляннюк Н. М. Використання інтерактивних технологій на уроках Я досліджую світ.....	с.174
Дядченко В. В., Мкртічян О. А. Інноваційні технології підготовки фахівців з дошкільної освіти.....	с.176
Єфімов Д. В., Руденко Д. С. Особливості формування мотивації	

Підсумовуючи, зауважимо, що використання смартфонів на уроках польської мови у вищій школі дозволить урізноманітнити процес навчання, зробити його інтегрованим у дійсність, залучить студентів до зразків культури країни, мова якої вивчається, дозволить застосувати автентичні мовні матеріали, викличе інтерес і бажання співпрацювати у студентів, створить атмосферу довіри та підтримки на занятті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Інтерактивні технології навчання іноземної мови як засіб реалізації завдань нової української школи: навч.-метод. посіб. / Калінін В. О., Калініна Л. В. Житомир: Видавництво ФОП Кирилюк І. В., 2017.

2. Homo Ludens. Досвід визначення ігрового елемента культури / Пер. з англ. О. Мокровольського. Київ: Основи, 1994. 250 с.

3. Нова школа. Простір освітніх можливостей.URL:

<http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016>.

УДК 373.3:37.011.31

Груць Галина Михайлівна,
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри педагогіки та менеджменту
освіти Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль

ФАХОВА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСАДА ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГА

Успіх сучасної освіти визначається передусім здатністю педагогів до гнучкого реагування на постійно мінливі умови професійного середовища. Гнучкість необхідна як системі освіти загалом, так і її окремим суб'єктам. Постійне оновлення науково-інформаційного потенціалу веде до застарівання знань, здобутих у ВОЗі, й робить обов'язковими постійну самоосвіту та самовдосконалення. Виникає потреба в «навчанні впродовж життя» для отримання нових знань, формування умінь та навичок, необхідних у конкретних умовах і ситуаціях. Державі, суспільству потрібен фахівець, здатний розбудувати зміст своєї діяльності відповідно до вимог ринку праці,

який уміє й бажає вчитися та адаптовуватися до нових умов. З огляду на це, сучасний педагог повинен володіти не тільки професійними знаннями, а й уміти гнучко пристосовуватися до ситуації, що постійно змінюється у професійній сфері діяльності. Відтак педагогу необхідно бути готовим до того, що отриманої початкової освіти буде недостатньо і доведеться протягом життя безупинно доучуватися та переучуватися, удосконалюючи свою професійну кваліфікацію.

Реальність сьогодення переконує, що без добре розвиненої професійної мобільності педагог не зможе конкурувати на ринку освітніх послуг. Перспективи подальшого кар'єрного та професійного зростання для такого працівника будуть дуже обмежені. Тому здатність до саморозвитку, самоформування, самовдосконалення, самоосвіти – основа формування професійної мобільності педагога. Самореалізація, саморефлексія, самоконтроль, адекватна самооцінка, самодія відіграють найважливішу роль у його професійній діяльності. Тому важливим завданням педагогічних освітніх закладів є підбір форм, прийомів, методів і засобів формування потреби у саморозвитку та озброєння ними майбутнього педагога.

Проведені дослідження засвідчують, що студенти не володіють достатньою мірою цією здатністю. По-перше, у них відсутнє чітке уявлення про професійну мобільність: 70 % піддослідних знайомі з цим поняттям лише побіжно, що свідчить про неглибокі знання студентами основних положень сучасної парадигми освіти. Водночас респонденти висловили побажання ознайомитися ґрунтовніше з поняттям «професійна мобільність», мотивуючи тим, що педагог повинен знати свою професійну сферу в повному обсязі й безперервно саморозвиватися.

По-друге, для розвитку професійної мобільності важлива наявність чітких цілей. Проведене анкетування показало, що більшість студентів знаходяться на середньому рівні розвитку, тобто вони точно знають, чого хочуть досягти у своїй кар'єрі, тому якщо досягнення певної мети передбачає зміну професії, то

випускники можуть зробити це досить ефективно. Надалі 75% майбутніх бакалаврів філологічної освіти мають намір отримати додаткову освіту, зокрема, освоїти економічні, юридичні або управлінські спеціальності.

Більшість опитаних вважають, що для успішної кар'єри потрібен диплом про вищу освіту, високий рівень професійної компетентності, а також наявність певних зв'язків і знайомств. Наявність професійних компетенцій – стратегічна мета професійної педагогічної освіти та самоосвіти й один із компонентів професійної мобільності, що забезпечує майбутньому вчителю продуктивне професійне функціонування.

По-третє, професійно мобільним може бути той, хто вміє аналізувати свою власну професійно-педагогічну діяльність, ухвалювати нестандартні професійні рішення у процесі розв'язання професійно-педагогічних завдань. Безперечно, здатність оперативно розв'язувати педагогічні завдання освітнього процесу – необхідна умова формування професійної мобільності.

Однак отримані дані свідчать про недостатнє прагнення анкетованих нестандартно вирішувати освітні завдання. Подолати цю нехоть може збільшення тривалості педагогічної практики в загальноосвітній установі, оскільки 90 % анкетованих майбутніх бакалаврів філологічної освіти вважають, що зміст підготовки бакалавра потрібно доповнити більш поглибленою, тривалою педагогічною практикою для підвищення рівня професійної готовності та компетентності.

По-четверте, анкетовані студенти розуміють необхідність безперервного професійного зростання, що свідчить про можливість подальшого професійного розвитку мобільності. Аналіз анкет показав, що метою здобуття ступеня бакалавра філологічної освіти є передовсім набуття нових знань, умінь та навичок, відтак розвиток нових якостей особистості і вже потім – підвищення рівня професійної компетентності та самоосвіта. Це переконує, що студенти мають чіткі установки на розвиток професійної мобільності.

По-п'яте, під час навчання у возі термін «професійна мобільність» зустрічався студентами рідше, ніж вартувало. Майже кожен студент назвав максимум дві-три дисципліни, під час вивчення яких йшлося про професійну мобільність. Цілком очевидно, що у студентів має сформуватися мотивація щодо розвитку професійної мобільності. Однак без знання основ професійної мобільності перебіг цього процесу доволі складний.

Нами з'ясовано, що нині в освітньому процесі не створені належні умови задля оптимального розвитку професійної мобільності студентів. Вихід з такої ситуації полягає у формуванні особистісної мотивації для розвитку основ професійної мобільності шляхом доповнення змісту навчальних дисциплін, а також включенням продуктивних та інтегративних методів і прийомів навчання. Існує необхідність у спеціальній організації процесу формування професійної мобільності як синтезу розвитку ключових професійних компетентностей, здібностей вирішувати завдання освітнього процесу й удосконалення змісту професійних дисциплін та навчального процесу в цілому.

Проблему формування професійної мобільності з позицій гуманістичного підходу розглядають у аспекті формування у студентів возу світоглядних, ціннісно-мисленнєвих установок, які забезпечують їх особистісну орієнтацію на професійну самореалізацію. Розробка технології підготовки професійно мобільного фахівця в умовах безперервної освіти має здійснюватися з урахуванням спрямованості особистісного розвитку та участі (залежно від рівня підготовки (бакалавр-магістр) в освітніх подіях, навчально-виховних ситуаціях, які мають значення для підготовки спеціаліста відповідного рівня компетентності. Це передбачає:

- організацію освітнього процесу, яка б забезпечувала професійно-особистісне самовираження студентів, їх соціальну, академічну активність;
- формування мотивації, розвиток здатності до рефлексії як засобу обґрунтування вибору, прагнення до саморозвитку;

– формування компетенцій, знання та розуміння (теоретичні знання в академічній галузі); формування знань, як діяти (практичне та оперативне застосування знань у конкретних ситуаціях); знань як здатності сприйняття та життя;

– виховання самостійності, активності, орієнтації на етичні цінності, адаптивності, самоорганізації, культури переживання.

У сучасному суспільстві серед безлічі каналів формування особистісних якостей та здібностей, необхідних компетенцій та компетентностей основним та найбільш значущим залишається освіта, зокрема, вища професійна освіта. Освітнє завдання цілеспрямованого формування у студентів возу професійної мобільності пред'являє особливі вимоги не тільки до організації навчального процесу, навчальної діяльності студентів, а й значно більшою мірою до організації всієї життєдіяльності навчального закладу. Таким чином, думки дослідників сходяться на тому, що професійна мобільність піддається цілеспрямованому формуванню та розвитку, а також саморозвитку при відповідній педагогічній підтримці цього процесу. Наявність мобільності свідчить про високу професійно життєву підготовку фахівців. Ця якість має позитивну спрямованість, якщо узгоджується з професійною компетентністю. Але професійна мобільність багато в чому обумовлена ступенем відповідності індивідуальних якостей та спрямованості особистості до вимог професії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1.Клименко Ю. А. Професійна мобільність майбутніх учителів у країнах Євросоюзу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04.*Теорія і методика професійної освіти*. Умань, 2011. 20 с.

2. Пріма Р. М. Компонентно-структурний аналіз сутнісної характеристики феномена «професійна мобільність учителя». *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова* : зб. наук. праць. К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. Випуск 8. (Серія №11 2Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління). С. 146–151.

3. Сушенцева Л. Л. Формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах: теорія і практика: монографія за ред. Н. Г. Ничкало; Інститут професійно-технічної освіти НАПН України. Кривий Ріг: Видавничий дім, 2011. 439 с.